

Türk Dünyası'nda Nevruz (Yengi-Kün) Kutlamalarının Festival Turizmi Açısından Değerlendirilmesi: Çimkent-Van Karşılaştırması (Evaluation of Navruz (Yengi-Kün) Celebrations in Turkish World in Terms of Festival Tourism: Shymkent-Van Comparison)

Hakan KENDİR^a, *Emin ARSLAN^a, Fatih TÜRKMEN^b

^a Tokat Gaziosmanpaşa University, Zile Dinçerler Tourism and Hotel Management College, Tokat/Turkey

^b International Hoca Ahmet Yesevi Turkish-Kazakh University, Faculty of Social Sciences, Management and Tourism, Kazakhstan

Makale Geçmişi

Gönderim Tarihi:

02.07.2019

Kabul Tarihi: 01.12.2019

Anahtar Kelimeler

Nevruz Bayramı

Yengi-Kün

Festival turizmi

Çimkent

Van

Öz

Türk Dünyası'nda köklü bir geçmişe sahip olan Nevruz (Yengi-Kün) Bayramı, toplumsal açıdan, birleştirici ve bütünleştirici bir niteliktedir. Baharın gelişini, yeniden doğuşu ve “Ergenekon’dan Çıkışı” simgeleyen Nevruz Bayramı, bütün Türk devletlerinde kutlanmaktadır. UNESCO tarafından 2009 yılında “İnsanlığın Somut Olmayan Kültürel Mirası” olarak tescillenen Nevruz’a, Türkler tarih boyunca kutsallık atfederek, ona dini ve milli bir bayram niteliği yüklemiştir. Eski çağlarda, Türklerin geniş katımlı dini etkinlikleri, bir festival havasına bürünme özelliğine sahiptir. O dönemde Nevruz Kutlamaları en geniş katılımla gerçekleştirilen etkinliklerden biri olarak ön plana çıkmaktadır. Günümüz Türk Dünyası’nda da Nevruz Bayramı, genel olarak çeşitli ritüeller eşliğinde bir festival havasında kutlanmaktadır. Binlerce yıllık geçmişe sahip ve festival havasında kutlanan, dünyadaki en köklü etkinliklerden biri olan Nevruz Bayramı, Türk devletleri açısından turizm anlamında bazı yerler dışında yeterince değerlendirilememektedir. Bu bilgiler ışığında çalışmanın amacı, Nevruz’u festival turizmi kapsamında yeterince değerlendiremeyen Kazakistan’ın Çimkent şehri ile Nevruz’u bir festival fırsatı olarak değerlendiren Türkiye’nin Van şehrini karşılaştırmaktır. Yöntem açısından derleme türünde olan bu çalışmada, ikincil veri kaynaklarından yararlanılmıştır. Sonuç olarak, Van ve Çimkent’in festival turizmi açısından benzer özelliklere sahip oldukları tespit edilmiştir.

Keywords

Navruz Feast

Yengi-Kun

Festival tourism

Shymkent

Van

Abstract

Navruz (Yengi-Kun) Feast, which has a long history in the Turkish World, is socially unifying and integrative. Navruz Feast, which symbolizes the arrival of spring, rebirth of nature and “Exit from Ergenekon”, is celebrated in all Turkish states. Navruz, which the Turks regard as a religious and national feast by accepted holy throughout history, was registered as an Intangible Cultural Heritage by UNESCO in 2009. In ancient times, wide-ranging religious activities of Turks could have turn into a festival. Navruz Celebrations in that period came to the forefront as one of the events with a wide participation. In today's Turkish world, Navruz Feast is generally celebrated in a festival atmosphere with various rituals. Navruz Feast, which is one of the oldest events in the world and celebrated for thousands of years in festival atmosphere, cannot evaluated sufficiently in terms of tourism in Turkish states except some places. The aim of this study is, to compare Turkey's Van city, which evaluate Navruz as a festival opportunities and Kazakhstan's Shymkent city, which cannot adequately evaluate Navruz within the scope of festival tourism. In this research which is an academic review type, secondary data sources were used. As a result, it has been determined that Van and Shymkent have similar characteristics in terms of festival tourism.

Makalenin Türü

Derleme

* Sorumlu Yazar

E-posta: emin.arслан@gop.edu.tr (E. Arslan)

Makale Künyesi: Kendir, H., Arslan, E. & Türkmen, F. (2019). Türk Dünyası'nda Nevruz (Yengi-Kün) Kutlamalarının Festival Turizmi Açısından Değerlendirilmesi: Çimkent-Van Karşılaştırması. *Journal of Tourism and Gastronomy Studies*, 7 (4), 2668-2684.

DOI: 10.21325/jotags.2019.493

GİRİŞ

İlk çağlardan itibaren Türk topluluklarında baharın gelişini ve doğanın yeniden doğuşunu betimlemek için, Yengi-Kün adıyla kutlanılan Nevruz Bayramı, insanları bir araya toplayıcı ve ortak bir paydada bütünleştirici rol oynamasından dolayı, günümüze kadar devam eden, nesilden nesle aktarılan, binlerce yıllık geleneği olan çok önemli bir festival niteliği taşımaktadır. Türk Dünyası açısından, Nevruz Bayramı'nın manevi değeri oldukça yüksektir. Öyle ki bütün Türk Devletleri, Nevruz Bayramı'nı her yıl Mart ayının ikinci yarısında, coşkulu törenlerle, festivaller gibi etkinliklerle ve yoğun katılımı kutlamaktadır.

Son yıllarda, turistik destinasyonlar arasında yaşanan rekabet neticesinde festivaller gibi faaliyetlerin düzenlenmesi ve geliştirilmesi oldukça büyük bir sektör haline gelmiştir. Özellikle kitle turizmi olarak nitelendirilen deniz-kum-güneş üçlüsünden yoksun olan destinasyonlarda gerçekleştirilen festivaller, turistlerin bölgeye çekilmesinde önemli bir etken olarak göze çarpmaktadır (Getz ve Frisby, 1988: 22). Nevruz ve Hıdırellez gibi önemli günler ve bayramlar, yöresel tarım ürünleri, gastronomik lezzetler ve yayla şenlikleri ulusal ve uluslararası düzeyde festivaller için fırsatlar doğurmaktadır.

Festivaller gibi etkinlikler, gerçekleştirildikleri bölgelerde turizm anlamında birçok fayda sağlamaktadır. Bu faydalar arasında; turizmin çeşitlendirilmesi, turizm sezonunun uzatılması, turizm talebinin ülke içindeki farklı bölgelere dengeli dağılımının sağlanması, destinasyonların çekiciliğinin ve tanınmışlığının artması gösterilebilir. Öte yandan festival turizminin diğer bir faydası da kent ekonomisine ve planlamasına olmaktadır. Kentte faaliyet gösteren sektörlerin iş kapasitelerinin artması, yeni ya da mevcut alt yapının geliştirilmesi, kente medya ilgisinin yoğunlaşması ve kültürel temalar vasıtasıyla kentin markalaşması bu duruma örnek olarak verilebilir (Tayfun vd. 2013).

Festivaller gibi özel etkinlikler destinasyonun markalaşmasında alternatif bir model ve farklılaştırıcı bir faktör olarak ortaya çıkmaktadır. Ayrıca festivaller ve sanatsal /kültürel/sportif faaliyetler gibi özel etkinlikler, çağdaş turizm anlayışında olumlu imaj yaratmak amacıyla faydalanılan en önemli araçlardan biri haline gelmiştir (Smith vd. 1998: 76). Dünya genelinde en çok bilinen festivaller arasında; Rio Karnavalı, Cannes Film Festivali, İspanya Boğa Güreşi Festivali, Valencia Domates Festivali, Çin Dragon Bot Festivali, Nevada Burning Man Festivali, Çin-Harbin Buz ve Kar Festivali gösterilebilir (Green Global Travel, 2019).

Geçmiş 16. Yüzyıla dayanan ve geleneksel hale gelmiş olan Rio Karnavalı, her yıl Şubat veya Mart aylarında düzenlenmektedir. Her sene çok sayıda insan bu festivali canlı olarak izlemek için Brezilya'nın Rio de Janeiro kentine gelmektedir. 2017 yılında karnavala katılan 1.1 milyon yabancı turist, kent ekonomisine 3 milyar dolar döviz girdisi sağlamıştır (The Rio Times, 2017). 2019 yılında ise karnavala katılan yabancı turist sayısı 1.5 milyona ulaşmıştır (Statista, 2019). Rio de Janeiro kenti karnavalla o kadar bütünleşmiştir ki, dünyanın neresinde olursa olsun Rio denilince birçok insanın aklında Rio Karnavalı canlanmaktadır (Rio Carnival, 2019). Dolayısıyla festival niteliğindeki bu karnavalın, hem şehir ekonomisine hem de şehrin tanıtımına önemli derecede katkısı bulunmaktadır. Oysaki Nevruz Bayramı, tarihi açıdan Rio Festivali'ne göre çok daha köklü bir geçmişe sahiptir. Bu sebeple Nevruz (Yengi-Kün) Bayramı'nı aslına uygun olarak kutlayan ve bu geleneği halen sürdüren ancak festival turizmi kapsamında etkin bir şekilde değerlendirememiş olan Kazakistan'ın Çimkent şehri ile Nevruz'u bir festival fırsatı

olarak değerlendiren Türkiye'nin Van şehrini karşılaştırmak derleme türünde yapılan bu çalışmanın amacını oluşturmaktadır.

TÜRKLERDE NEVRUZ BAYRAMI

Eski Türklerde atalar kültüyle ilişkili olan Yeni Gün Bayramı, eski Çin kaynaklarına göre milat öncesi (M.Ö.) zamanlarda “Yengi Kün” adıyla bayram olarak kutlanmıştır. Hunlar ve Göktürkler döneminde de bahar başlangıcı adıyla anılan bu törenin varlığı bilinmektedir. O dönemlerde bu törenler, sıklıkla “Atalar Mağarası”nda uygulanmıştır. Günümüzde daha çok “Nevruz” olarak adlandırılan Yeni Gün veya İlkbahar Bayramı, ölüp tekrardan dirilme manasıyla ata ruhlarının toplumu denetleme ve koruma inancını ifade etmektedir (Bayat, 2008: 140). Dolayısıyla Türk toplumlarında Nevruz Bayramı, milli benliğin, milli kimliğin ve milli birliğin inşa edilmesinde önemli ve bütünleştirici bir değer olarak ön plana çıkmaktadır (Tutar, 2002: 611).

Etimolojik açıdan Nevruz, Farsça kökenli bileşik bir sözcüktür. Farsça’da Nev: yeni, ruz: gün anlamına gelmektedir. Türk Dünyası’nda genel olarak bu sözcük sıklıkla kullanılmakla beraber, farklı Türkî ülkeler ve Türk boyları Nevruz’u çeşitli sözcüklerle ifade etmektedir. Bunlar; Türkiye Türkleri: *Yeni Gün, Yılsırtı, Mart Dokuzu, Mart Bozumu, Nevruz-i Sultani, Sultan Nevruz, Gün Dönümü, Ölüler Bayramı*; Altay Türkleri: *Cılgayak Bayramı*; Azerbaycan Türkleri: *Novruz, Ergenekon Bayramı, Ölüler Bayramı*; Başkurt Türkleri: *Ekin Bayramı*; Doğu Türkistan Türkleri: *Yengi Kün (Yeni Gün), Baş Bahar*; Gagavuz Türkleri: *İlkyaz*; Karaçay-Malkar Türkleri: *Gollu, Gutan, Saban Toy, Tegri Toy*; Kazakistan Türkleri: *Nevruz Köce, Ulus Günü*; Kazan Türkleri ve Karapapaklar: *Ergenekon Bayramı*; Kırım Türkleri: *Navrez*; Kumuk Türkleri: *Yazbaş*; Nogay Türkleri: *Saban Toy*; Özbekistan Türkleri: *Nevroz*; Türkmenler: *Teze Yıl* ve Uygur Türkleri: *Yeni Gün* olarak bilinmektedir (Kaya, 2009: 1).

İlk olarak Fars topraklarında ortaya çıkan Nevruz Bayramı, eski dönem Turan toplumunun İran (Pers) hükümdarlığı ile etnik ve kültürel açıdan kurduğu ilişkiler boyutunda, Türk boyları arasında da yaygınlaşmış manevi bir değerdir. Nevruz Bayramı’nı kutlayan toplulukların ortak amacı, insanların tabiat ile iletişim kurmasıdır. Nevruz, yeni yılın başını iyi düşüncelerle, iyi dileklerle ve iyi bir ruh haliyle karşılayıp, huzur ve bereket arzu etmek, dargınları barıştırmak, toplumun ahlaki yapısını kuvvetlendirmektir (Kartaeva vd. 2017: 121).

Gece ile gündüzün birbirine eşit olduğu 21 Mart tarihinde kutlanan Nevruz Bayramı, uzun süren kış mevsiminden sonra ilkbaharla birlikte doğanın yeniden uyanışını simgelemektedir. Bayram kutlamaları sırasında çeşitli etkinlikler, oyunlar ve ritüeller Adriyatik’ten Çin Seddi’ne bütün Türk toplumlarında geleneksel olarak her yıl düzenlenmektedir (Gündüz, 2000: 2). Bu kutlu günde, yöresel yemeklerin yapılması, geleneksel kıyafetlerin giyilmesi, nevruz ateşinin yakılması, “Ergenekon’dan Çıkış”ın simgesi olarak demir dövülmesi, çeşitli yarışmaların yapılması ve halk oyunlarının oynanması Nevruz Bayramı’nı bir festival havasına sokmaktadır.

SOMUT OLMAYAN KÜLTÜREL MİRAS OLARAK NEVRUZ (YENİ GÜN)

UNESCO’nun (Birleşmiş Milletler Eğitim, Bilim ve Kültür Kurumu) 29 Eylül-17 Ekim 2003 tarihleri arasında Paris’te düzenlemiş olduğu 32. Genel Konferansı neticesinde “Somut Olmayan Kültürel Mirasın Korunması Sözleşmesi” kabul edilmiştir (UNESCO Türkiye Milli Komisyonu 2019). Kasım 2018 tarihi itibarıyla Türkiye’den ve Kazakistan’dan Tablo 1’deki öğeler UNESCO Somut Olmayan Kültürel Miras Listesi’ne kabul edilmiştir.

Tablo 1: Türkiye ve Kazakistan'a Ait Somut Olmayan Kültürel Miras Ögeleri

Türkiye	Kazakistan
Meddahlık Geleneği (2008)	Kazak-Kırgız Türk Göçebe Konutları (2014)
Mevlevi Sema Törenleri (2008)	Kazak Geleneksel Sanatı Dombra Kuy (2014)
Âşıklık Geleneği (2009)	Aitysh/Aityys Doğaçlama Sanatı (2016)
<i>Nevruz (2009)*</i>	<i>Nevruz (2016)*</i>
Karagöz (2009)	Kazakistan'da Güreş (Kuresi) (2016)
Geleneksel Sohbet Toplantıları (Yaren, Barana, Sıra Geceleri ve diğer, 2010)	<i>İnce Ekmek Yapımı ve Paylaşımı Geleneği: Lavaş, Katırma, Jupka, Yufka (2016)*</i>
Alevi-Bektaşî Ritüeli Semah (2010)	Şahin ile Avlanma (2016)
Kırkpınar Yağlı Güreş Festivali (2010)	Aşık Atma Oyunu (2017)
Geleneksel Tören Keşkeği (2011)	Kazak At Yetiştiricilerinin Geleneksel Bahar Şenlikleri (2018)
Mesir Macunu Festivali (2012)	<i>Dede Korkut-Korkut Ata Mirası: Kültürü, Efsaneleri ve Müziği (2018)*</i>
Türk Kahvesi ve Geleneği (2013)	
Ebru: Türk Kâğıt Süsleme Sanatı (2014)	
<i>İnce Ekmek Yapımı ve Paylaşımı Geleneği: Lavaş, Katırma, Jupka, Yufka (2016)*</i>	
Geleneksel Çini Sanatı (2016)	
Bahar Bayramı Hıdırellez (2017)	
<i>Dede Korkut-Korkut Ata Mirası: Kültürü, Efsaneleri ve Müziği (2018)*</i>	

Kaynak: (UNESCO, 2019). *Türkiye ve Kazakistan'ın ortak somut olmayan kültürel miras ögeleri

Tablo 1'de de görüldüğü üzere Nevruz hem Türkiye'nin hem de Kazakistan'ın ortak somut olmayan kültürel miras ögesidir. Nevruz, UNESCO tarafından 2009 yılında Türkiye'ye ait olarak tescillenmiş ve somut olmayan kültürel miras listesine eklenmiştir. Nevruz kapsamında 2016 yılında Kazakistan da bu listeye dâhil edilmiştir. Türkiye ve Kazakistan ile beraber 2016 yılında nihai olarak Afganistan, Azerbaycan, Hindistan, Irak, İran, Kırgızistan, Özbekistan, Pakistan, Tacikistan ve Türkmenistan'da da Nevruz, somut olmayan kültürel miras ögesi olarak tescillenmiştir (UNESCO Türkiye Milli Komisyonu, 2019).

BİR FESTİVAL OLARAK NEVRUZ KUTLAMALARI

Festival kavramının Türk Dil Kurumu'na (TDK) göre birkaç farklı tanımı olmakla beraber genel anlamda festival şu şekilde tanımlanmaktadır: "Dönemi, yapıldığı çevre, katılanların sayısı veya niteliği programla belirtilen ve özel önemi olan etkinlik" (TDK, 2019). Türklerde tarihi ve kültürel açıdan önemli bir değer olan Nevruz Bayramı, belli bir dönemde (Mart ayı içerisinde) kutlandığından bu tanım çerçevesinde incelenebilir.

Genel olarak festivallerin oluşumu dini ve manevi nedenlere dayanmaktadır. İlk çağ dinlerinde senenin belirli günlerinde yapılan dini ayinler ve ritüeller vasıtasıyla toplumun inanç değerlerinin tekrarlanması ve gelenekselleştirilip sonraki nesillere aktarılması gerçekleştirilmiştir. Bu sayede toplumda yaşayan bireyler arasında, bireylerle tabiat arasında, ölümlerle diriler arasında bağların güçlendirilmesi amaçlanmaktaydı (Bilgili vd. 2012: 118; Dalgın vd. 2016: 1180). Eski Türk toplumlarında da dinsel kökenli etkinliklerin düzenlendiği bilinmektedir. Bunlara örnek olarak; Nevruz (Yengi Kün), Yoğ (Yuğ, Yığ) Töreni, Atalara Kurban Sunma Töreni gibi etkinlikler verilebilir (Mandaloğlu, 2012). Eski Türklerde geniş katılımlı dini etkinlikler bir festival havasına bürünme özelliğine sahipti.

O dönemde Nevruz (Yengi K n) Kutlamaları bu anlamda en geniş katılımıla gerçekleştirilen etkinliklerden biri olarak ön plana çıkmaktadır.

Çin kaynaklarında, eski ağlarda Türklerin bahar başlangıcı için yaptıkları kutlama ve şenliklere yönelik farklı aktarımlar bulunmaktadır. Buna göre, Hunların Mil ttan  nceki dönemlerde bahar başlangıcına denk gelen tarihlerde daha önceden hazırladıkları yiyeceklerle kırlara çıkararak tabiatla bütünleştikleri ve açık havada festival niteliğinde bahar etkinlikleri yaptıkları vurgulanmaktadır (Genç, 1995; Gündüz, 2000). Nevruz kutlamaları Göktürklerde de Ergenekon'dan çıkışla ilişkilendirilmektedir. Türk devlet büyükleri baharın gelişini ve yeniden dirilişi simgelemek amacıyla  rs üzerinde demir dövme ritüelini gerçekleştirmişlerdir. Bu ritüelin halen Nevruz kutlamaları sırasında devlet büyükleri tarafından uygulandığı görülmektedir (Güngör, 1995; Salihov, 2019).

Türklerin İslamiyeti kabul etmesinden sonra bazı Türkçe sözcüklerin yerini Farsça, Arapça sözcükler almıştır. Örneğin Türkler, “Tengri (Tanrı)” kelimesinin yerine genellikle “Rab, Halik, Huda”; “Yalvaç” yerine “Peygamber, Resul” gibi kelimeleri kullanırken benzer şekilde “Yengi K n (Yeni Gün)” yerine de “Nevruz” sözcüğünü kullanmışlardır (Kafkasyalı, 2005). İslamiyeti kabul eden Türk toplulukları, Nevruz Bayramı'nı kendi tarihi dönemlerine uygun biçimde kutlamaya devam etmişler ve inanç sisteminden kaynaklanan değer yargılarına göre şekillendirmişlerdir. Kazak Türkleri ise Nevruz Bayramı'nı göçebe yaşam tarzına uygun şekilde kutlamayı sürdürmüşlerdir (Fotoğraf 1). Ancak, 1926 yılında Sovyetler'in dini nitelikli bir özelliğe sahip olduğu gerekçesiyle Nevruz Bayramı'nı yasaklaması, Kazakistan'ın 1989 yılında bağmsızlığını ilan etmesine kadar bu geleneği olumsuz etkilemiştir (Kartaeva, vd. 2017: 121).

Fotoğraf 1: Kazak Türklerinde Nevruz (Yengi-K n) Kutlamaları

Adriyatik'ten Çin Seddi'ne kadar geniş bir coğrafyada kutlanmakta olan Nevruz Bayramı, Sovyetler Birliği'nin dağılmasıyla bağımsızlığını ilan eden Azerbaycan, Kazakistan, Kırgızistan, Özbekistan ve Türkmenistan Cumhuriyetlerinde 21 Mart 1991 yılından itibaren resmi bayram olarak ilan edilmiştir. Ayrıca bu ülkelerde Nevruz, resmi tatil günü olarak belirlenmiştir. Türkiye'de ise Cumhuriyetin ilk yıllarında Nevruz gerek resmi makamlarca gerekse de toplum tarafından coşkuyla kutlanmıştır. Gazi Mustafa Kemal Atatürk'ün 1922 yılının Mart ayında Ankara'da Nevruz kutlamalarına katılarak etkinlikleri izlemesi bu durumun en belirgin göstergesidir (Hatipoğlu, 1999: 18; Özmen, 2017). Atatürk, Osmanlı İmparatorluğu'nun son döneminde savaşlar ve göçler neticesinde unutulmaya yüz tutan Nevruz – Ergenekon kutlamaları geleneğini, yeniden canlandırmayı amaçlamıştır. Bununla Türk benliğini ve Türk kültürünü korumayı ve yaşatmayı, gelecek nesillere aktarmayı bir hedef olarak ortaya koymuştur. Besim Atalay ve Behçet Kemal Çağlar gibi yazarlar tarafından Kurtuluş Savaşı, Türklerin Ergenekon'dan Çıkışı ile özdeşleştirilmiş ve yeniden dirilişin sembolü olarak betimlenmiştir (Şengül, 2006).

FESTİVAL TURİZMİ KAPSAMINDA NEVRUZ (YENİ KÜN)

Festival turizmi, ilgili literatürde son 30 yıldır kullanılan bir terimdir. Farklı büyüklüklerdeki festivalleri, şenlikleri, geleneksel etkinlikleri ve bunlara turistlerin katılımını tanımlayan festival turizmi, günümüzde akademik açıdan oldukça önemli bir konu haline gelmiştir (Getz ve Frisby, 1988; O'Sullivan & Jackson, 2002). Nevruz ve Hıdırellez gibi "kült" etkinlikler Türklerin eski çağlardan beri, yılın sadece belli bir zamanında kutladığı oldukça büyük ve geleneksel olaylardır (Küçük ve Silik, 2018). Binlerce yıllık geçmişe sahip ve festival havasında kutlanan, dünyadaki en köklü etkinliklerden biri olan Nevruz Bayramı, Türk devletleri açısından festival turizmi anlamında yeterince değerlendirilmemektedir. Ancak günümüzde Nevruz Bayramı'nın Türk Dünyası'nın belli bölgelerinde dağınık bir halde kutlanması söz konusudur. UNESCO tarafından da tescillenmiş olan Nevruz Bayramı geleneğinin geniş katılımlarla büyük bir festival havasında gerçekleştirilmesi, bu geleneğin tanınırlılığı açısından önem arz etmektedir. Aynı zamanda bu gelenek, yabancı turistler açısından dünya genelindeki diğer büyük festivaller gibi cazibe unsuru oluşturacağından, Türk Dünyası'nda Nevruz geleneğinin öne çıkarıldığı destinasyonlarda toplumsal refaha iktisadi yönden katkı sağlayacaktır.

Türkiye İran sınırında bulunan "Van ili" (Harita 1) Nevruz Bayramı geleneğini turistik bir çekim unsuru olarak değerlendiren en önemli destinasyonlardan biridir. İran'daki üç haftalık Nevruz Bayramı tatilini hedef alarak Mart-Nisan aylarında üç hafta süren alışveriş festivali düzenlenmesi vasıtasıyla İranlı turistlerin Van iline gelmesi sağlanmıştır. "Van Alışveriş Festivali" düzenlenmeden önce 2014 yılında Van iline gelen toplam yabancı ziyaretçi sayısı 154.174 iken 2017'de yani festivalin üçüncü yılında bu rakam 421.977 olmuştur (Kendir, 2018).

Harita 1: Bölgedeki Önemli Merkezlere Göre Van'ın Konumu (Google Earth, 2019)

Nevruz Bayramı'nda düzenlenen Van Alışveriş Festivali'nin kentin otel, yiyecek içecek işletmesi, eğlence merkezi gibi turistik arz kaynaklarında da önemli bir artış sağladığı görülmektedir. Konaklama tesisi bakımından 2014 yılına göre önemli derecede kapasite artışı görülmektedir. Örneğin, 2014 yılında 2 yıldızlı 2 adet, 3 yıldızlı 3 adet ve apart otel sayısı da 1 adet iken 2019 yılında 2 yıldızlı otel sayısı 3 adete, 3 yıldızlı otel sayısı 7 adete ve apart otel sayısı da 3 adete yükselmiştir (KTB, 2019). Bu rakamlar, Nevruz Bayramı döneminde düzenlenen alışveriş festivalinin ne derece turizm hareketi yarattığını, bununla beraber festivalin kentin gelişiminde ve tanıtımında ne derece önemli rol oynadığını gözler önüne sermektedir. Bununla beraber turizm ile ilişkili diğer sektörlerle de (inşaat, hazır giyim, hediyeleş eşya, gıda gibi) katma değer oluşturduğu bilinmektedir. Bu dönemde Van'a gelen yabancı turistlere sadece alışveriş ürünleri sunulmamakta aynı zamanda Nevruz Bayramı ritüelleri de (Fotoğraf 2) festival boyunca sergilenmektedir (Van Valiliği, 2019). Dolayısıyla bu gelenek hem Van'da yaşayan yerel halk tarafından hem de İran'dan gelen yabancı turistler tarafından yaşatılmakta ve tanıtılmaktadır. Bu da Nevruz Bayramı geleneğinin sürdürülebilirliği açısından oldukça önemlidir.

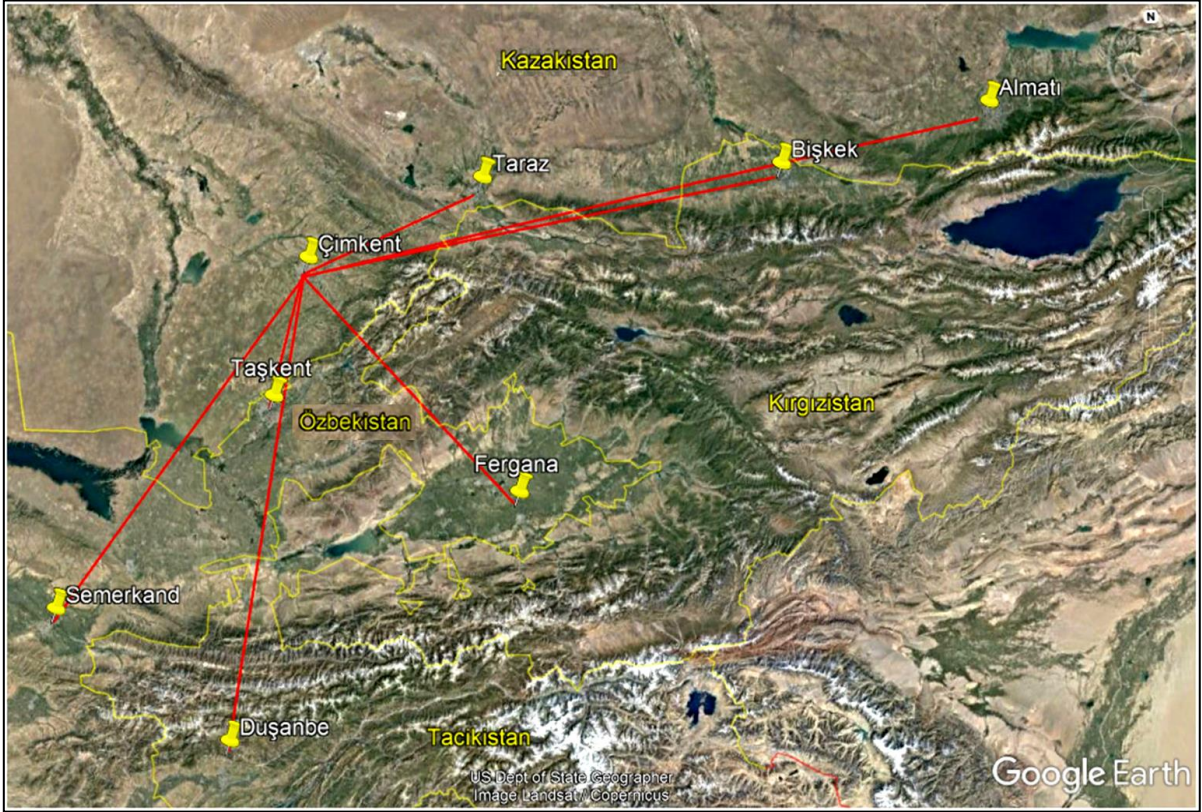

Fotoğraf 2: Van Alışveriş Festivali ve Nevruz Kutlamaları (Van Valiliği, 2019; Van TSO, 2017; Milliyet, 2019)

Kazakistan açısından Nevruz Bayramı'nın festival turizmi kapsamında değerlendirilmesi hususunda, Türkiye'nin Van iline benzer bir şekilde öne çıkarılabilecek destinasyon, Çimkent şehridir. Çimkent, 1 Nisan 2019 tarihi itibarıyla 1.014.013 kişilik nüfusuyla Kazakistan'ın Almatı ve Nursultan (Astana)'dan sonra üçüncü büyük şehridir (Kazakistan Cumhuriyeti İstatistik Ajansı, 2019). Çimkent'e Haziran 2018'de Kazakistan Cumhurbaşkanı Nursultan Nazarbayev tarafından büyükşehir statüsü verilmiştir. Bunun gerekçesi olarak Çimkent'in artan nüfusu, Orta Asya bölgesinin yatırımlar, teknolojiler ve entelektüel kaynakları için yeni bir merkez niteliği taşıması ve şehrin sosyo-ekonomik dengesi ile bölgedeki halkın yaşam kalitesinin artırılması için sürdürülebilir ivme kazandıracağı planlanması gösterilebilir (Anadolu Ajansı 2018). Çimkent şehri ulaşım olanakları açısından oldukça gelişmiştir. Kent, Taşkent-Bişkek-Almatı ve Taşkent-Nursultan (Astana) karayolları üzerinde kavşak noktası ve yine Taşkent-Almatı, Taşkent-Nursultan, Taşkent-Kazan demiryolları üzerinde önemli bir istasyon konumundadır. "Çimkent Uluslararası Havalimanı" da kentin hem Kazakistan'ın diğer şehirleriyle hem de dünyanın önemli metropollerine bağlantı kurmasını sağlamaktadır (Google Maps, 2019).

UNESCO'nun da Somut Olmayan Kültürel Miras Listesi'ne dâhil ettiği Nevruz Bayramı geleneğinin aslına uygun olarak kutlandığı ve sürdürüldüğü, Özbekistan, Kazakistan, Kırgızistan ve Türkmenistan gibi ülkelerin bulunduğu coğrafyada merkezi bir konumda yer alan Çimkent, Türk Dünyası'nın en önemli şehirlerine oldukça yakın bir mesafededir. Örneğin, yaklaşık 2.5 milyonluk nüfusuyla önemli bir merkez olan Özbekistan'ın başkenti Taşkent'e

120 km. uzaklıktadır, karayolundan ve demiryolundan ulaşım imkanı bulunmaktadır. Son yıllarda Özbekistan ve Kazakistan arasındaki diplomatik yakınlaşma sonrasında düzenli otobüs ve tren seferleri yapılmaktadır. Orta Asya Türk Devletleri içerisinde 32.5 milyonluk nüfusuyla en fazla nüfusa sahip olan Özbekistan, Çimkent için önemli bir turizm pazarı konumundadır. Çimkent'in sadece Taşkent'e değil aynı zamanda bölgede nüfus yoğunluğu olan Bişkek, Semerkand, Fergana Havzası gibi birçok merkeze de yakınlığı söz konusudur (Harita 2). Bu bilgiler ışığında, Çimkent'in başta Özbekistan olmak üzere bölgedeki diğer ülkelerden turist çekebilme potansiyelinin çok yüksek olduğu söylenilebilir.

Harita 2: Orta Asya'daki Önemli Merkezlere Göre Çimkent'in Konumu (Google Earth 2019)

Çimkent Valiliği'nin verilerine göre, şehre 2017 yılında 82.897 yabancı turist gelmiştir. Bu rakam, kentin turistik arz kaynakları potansiyeli açısından oldukça yetersiz kalmaktadır. Öte yandan Çimkent'in konaklama tesis istatistiklerine bakıldığında, 5 yıldızlı 1 adet, 4 yıldızlı 5 adet, 3 yıldızlı 1 adet ve toplamda 76 adet otel işletmesinin kentte faaliyet gösterdiği bilinmektedir. Yatak kapasiteleri açısından ise kentte bulunan konaklama işletmelerinin 2.665 yatağa sahip olduğu görülmektedir (Çimkent Valiliği, 2019). Tıpkı Van'da olduğu gibi Çimkent'te de Nevruz Bayramı'nın büyük bir festivalle özdeşleştirilmesi halinde, şehre gelecek turist sayısının önemli ölçüde artacağı göz önünde bulundurulacak olursa, tesis sayısı ve yatak kapasitesinin yetersiz kalacağı söylenilebilir. Bununla beraber şu anda yıllık 200 bin yolcu kapasiteli olarak faaliyet gösteren Çimkent Uluslararası Havalimanı'nın yeni terminal binası 2020 yılında tamamlandığında yolcu kapasitesinin 2.5 milyona çıkarılması planlanmaktadır (The Astana Times, 2015). Bu durum Çimkent'e yabancı turistlerin daha kolay ulaşabilmesi açısından çok önemli bir fırsattır. Bu bilgiler ışığında ve çalışmanın amacı doğrultusunda Çimkent – Van kentlerinin karşılaştırılmasına yönelik hazırlanan Tablo 2 aşağıda görülmektedir.

Tablo 2: Çimkent – Van Kentlerinin Turizm Açısından Karşılaştırılması

KATEGORİLER	ÇİMKENT	VAN
Konaklama Tesis Durumu*	5 Yıldızlı 1 adet 4 Yıldızlı 5 adet 3 Yıldızlı 1 adet	5 Yıldızlı 2 adet 4 Yıldızlı 3 adet 3 Yıldızlı 7 adet 2 Yıldızlı 3 adet
Turist Sayısı (2017)	82.897	421.977
Ulaşım Durumu	Havalimanı Kapasitesi: 200.000 (İnşa halinde 2020 itibariyle 2.500.000 planlanıyor) Demiryolu: Taşkent-Almatı, Taşkent-Nursultan, Taşkent-Kazan demiryolları üzerinde önemli bir istasyon konumunda. Karayolu: Taşkent-Bişkek-Almatı ve Taşkent-Nursultan (Astana) karayolları üzerinde kavşak noktası.	Havalimanı Kapasitesi: 2.000.000 (2023 itibariyle 4.000.000 planlanıyor) Demiryolu: İstanbul-Ankara-Tebriz-Tahran demiryolu üzerinde önemli bir istasyon konumunda. Karayolu: İstanbul-Ankara-Tahran, Trabzon-Tahran, Adana-Diyarbakır-Tahran karayolları üzerinde kavşak noktası.
Pazara Yakınlık (Bkz. Harita 1-2)	32.5 milyon nüfuslu Özbekistan'a komşu, Orta Asya Türk Devletleri'ne yakın mesafede bulunmaktadır. 2.5 milyon nüfuslu TAŞKENT'e 120 km. 360 bin nüfuslu TARAZ'a 180 km. 520 bin nüfuslu SEMERKAND'a 436 km. 3 milyon nüfuslu FERGANA'ya 440 km. 1 milyon nüfuslu BİŞKEK'e 503 km. 770 bin nüfuslu DUŞANBE'ye 596 km. 1.8 milyon nüfuslu ALMATI'ya 685 km.	81 milyon nüfuslu İran'a komşu, Orta Doğu ülkelerine yakın mesafede bulunmaktadır. 200 bin nüfuslu HOY'a 168 km. 200 bin nüfuslu SALMAS'a 193 km. 740 bin nüfuslu URMİYE'ye 282 km. 930 bin nüfuslu D.BAKIR'a 365 km. 1.6 milyon nüfuslu TEBRİZ'e 329 km. 530 bin nüfuslu ERDEBİL'e 550 km. 9 milyon nüfuslu TAHRAN'a 958 km.
Nevruz Festivali Düzenlenme Durumu	-----	Van Alışveriş Festivali (15 Mart – 5 Nisan)

*Sadece yıldızlı tesisler belirtilmiştir.

Tablo 2'ye göre, Çimkent'in konaklama tesis sayısına göre Van'ın gerisinde olduğu görülmektedir. Bununla beraber kente gelen turist sayısında da Van'ın Çimkent'e nazaran dikkat çeken bir üstünlüğü söz konusudur. Gerek tesis gerekse de turist sayısı bakımından böyle bir farkın ortaya çıkmasında, Van ilinde Nevruz Bayramı döneminde beş yıldır düzenli olarak yapılan “Van Alışveriş Festivali”nin önemli katkısının olduğu söylenilebilir. Öte yandan ulaşım durumu ve pazara yakınlık bakımından iki kent arasında benzerlikler bulunsa da Çimkent, Nevruz Bayramı döneminde Van'daki gibi bir festival düzenlemediği için pazara turistik ürün arzı konusunda yetersiz kalmaktadır.

SONUÇ VE ÖNERİLER

Türk Dünyası açısından baharın müjdecisi, doğanın yeniden doğuşunu simgeleyen ve “Ergenokon'dan Çıkış”ı temsil eden Nevruz (Yengi-Kün) Bayramı, Adriyatik'ten Çin Seddi'ne kadar geniş bir coğrafyanın günümüze kadar korunmuş en köklü ve önemli festival niteliğinde kutlanan etkinliğidir. Festivaller, dünya insanları arasındaki etkileşimin, dostluğun ve barışın artmasını sağlarken, yeni kültürlerle ve yaşamlara da merak uyandırarak, bireyleri yeni coğrafyalara seyahat etmek açısından motive etmektedir (Çulha, 2008: 1828). Seyahat edilen ve insanlarda merak uyandıran coğrafyalara ait şehirlerin, turistik imajının oluşmasında ve korunmasında, ayrıca negatif bir imaj var ise bununla başa çıkmada uygulanacak en önemli strateji, turistleri kenti ziyarete teşvik ederek önyargıları

geçersiz kılmaktır. Söz konusu strateji, ulusal veya uluslararası anlamda ünlü kişiler, karar vericiler, kamuoyu liderleri, sosyal medya fenomenleri ve benzerlerini kente gelmeye ikna ederek, kenti kendi gözleri ile görmelerini sağlamayı hedeflemektedir (Avraham, 2004: 471-479).

Turistik şehirler açısından festivaller, tanıtma ve olumlu kent imajı yaratma anlamında çok cazip fırsatlar doğurmaktadır. Nevruz Bayramı da Türk Dünyası'nda festival turizmi kapsamında, potansiyeli çok yüksek olan ve UNESCO tarafından bütün Türk Devletleri'nde tescillenmiş en önemli ortak kültürel değerdir. Van şehri, Nevruz Bayramı'nı alışveriş festivali ile bütünleştirerek şehre gelen turist sayısında ve bu sayede şehir ekonomisinde ciddi bir artış sağlamıştır. Kazakistan açısından ise Van'a en fazla benzerlik taşıyan şehir "Çimkent" olarak öne çıkmaktadır. Ancak Çimkent bu fırsatı değerlendirememektedir. Çimkent'te de tıpkı Van gibi Nevruz Bayramı döneminde uluslararası boyutta bir festival düzenlenmesi halinde yerli ve yabancı turist sayısında artış sağlanacaktır. Dolayısıyla şehir ekonomisi de hızlı bir gelişim ivmesi yakalayacaktır.

Nevruz Bayramı döneminde düzenlenen Van Alışveriş Festivali, Van şehrinin yıllarca terör gibi olaylarla anılan imajını olumluya çevirerek şehri, yerli ve yabancı turistler için cazip bir hale getirmiştir. Benzer bir festivalin Çimkent'te de düzenlenmesi durumunda hem şehrin imajı hem de Kazakistan'ın imajı güçlenecektir. Son dönemlerde Orta Asya Türk Cumhuriyetleri arasındaki ilişkilerin güçlenmesi ve yeni ulaşım olanaklarının devreye girmesi bu açıdan önemli bir fırsattır. Çimkent, bu fırsatı etkin bir şekilde değerlendirdiği takdirde pazara olan yakınlığının verdiği üstünlükle beraber turizm anlamında çok ciddi kazanımlar elde edebilecektir.

Sonuç olarak bu çalışmada, festival turizmi anlamında Nevruz (Yengi-Kün) Bayramı'nı etkin bir şekilde değerlendiren Van şehri ile Van'a benzer yönleri bulunan, ancak bu anlamda eksiklikleri olan Çimkent şehri karşılaştırmak amaçlanmıştır. Çalışmadan başta ulusal ve bölgesel karar vericiler (merkezi hükümet, valilik, belediye, kaymakamlık, üniversite ve STK'lar) olmak üzere turizm işletmeleri ve tüm paydaşlar yararlanabilir. Öte yandan çalışmanın, ileride bu konu ile ilgili yapılacak akademik araştırmalara ışık tutacağı ve önemli bir kaynak teşkil edeceği söylenilebilir.

KAYNAKÇA

- Anadolu Ajansı. (2018). Kazakistan'da Güney Kazakistan Eyaletinin Adı Türkistan Eyaleti Olarak Değiştirildi. <https://www.aa.com.tr/tr/dunya/kazakistanda-guney-kazakistan-eyaletinin-adi-turkistan-eyaleti-olarak-degistirildi/1179026> (Erişim Tarihi: 25.04.2019).
- Avraham, E. (2004). Media strategies for improving an unfavorable city image. *Cities*, 21(6): 471- 479.
- Bayat, F. (2008). Sosyo-Kültürel ve sosyo-ekonomik bağlamda Yengi Kün (nevrüz): mitolojik olgudan mitolojik kurguya. *Gaziantep Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 7(1): 139-148.
- Bilgili, B., Yağmur, Ö. ve Yazarkan, H. (2012). Turistik ürün olarak festivallerin etkinlik ve verimliliği üzerine bir araştırma (Erzurum-Oltu Kırdag Festivali Örneği). *Uluslararası Sosyal ve Ekonomik Bilimler Dergisi*, 2(2): 117-124.
- Çimkent Valiliği. (2019). Turizm danışma bürosu. Konaklama tesisi ve turist istatistikleri.

- Çulha, O. (2008). Kültür turizmi kapsamında destekleyici turistik ürün olarak deve güreşi festivalleri üzerine bir alan çalışması. *Journal of Yasar University*, 3(12): 1827-1852.
- Dalgın, T., Atak, O. ve Çeken, H. (2016). Festivallerin bir kırsal turizm çekiciliği olarak önemi. *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 9(47): 1179-1184.
- Genç, R. (1995). Türk tarihinde ve kültüründe Nevruz. *Türk Kültüründe Nevruz Uluslararası Bilgi Şöleni (Sempozyumu) Bildirileri*, Ankara.
- Getz, D. ve Frisby, W. (1988). Evaluating Management Effectiveness in Community-Run Festivals. *Journal of Travel Research*, (Summer): 22-27.
- Google Earth. (2019). Orta Asya'daki önemli merkezlere göre Çimkent'in konumu. Google Earth Pro Application.
- Google Maps. (2019). Çimkent ulaşım olanakları ve güzergahları. <https://www.google.com/maps/place/%C3%87imkent,+Kazakistan/@42.341926,69.5197652,18539m/data=!3m2!1e3!4b1!4m5!3m4!1s0x38a8f256546681bb:0xa167b582e75b369b!8m2!3d42.3416709!4d69.5900631>. (Erişim Tarihi: 25.04.2019).
- Green Global Travel. (2019). 20 Best festivals in the world. <https://greenglobaltravel.com/top-10-festivals-in-the-world/>. (Erişim Tarihi: 25.03.2019).
- Gündüz, Ş. (2000). Kadim Ortadoğu'dan Orta Asya'ya Nevruz. *Bilig Türk Dünyası Sosyal Bilimler Dergisi*, 12: 1-15.
- Güngör, H. (1995). Önyasya kültürlerinde yeniden doğuş ve Türklerde Nevruz. *Türk Kültüründe Nevruz Uluslararası Bilgi Şöleni (Sempozyumu) Bildirileri*, Ankara.
- Hatipoğlu, S. (1999). Türklerde Nevruz ve Akdeniz Bölgesinde kutlanması. *Bilge Dergisi*, 20: 18-23.
- Kartaeva, T. ve Habijanova, G. (2017). Kazak kültüründe Nevruz ve Nevruznâme Bayramı ritüelleri, özellikleri. *Türk Kültürü ve Hacı Bektaş Veli Araştırma Dergisi*, 87: 107-124.
- Kaya, D. (2009). Nevruz geleneği ve Kırgızlarda Nevruz. Çukurova Üniversitesi Türkoloji Araştırmaları Merkezi, Halkbilim http://turkoloji.cu.edu.tr/HALKBILIM/halkbilim_ana_04.php. (Erişim Tarihi: 22.03.2019).
- Kazakistan Cumhuriyeti İstatistik Ajansı. (2019). 2019 Kazakistan nüfus istatistikleri. http://stat.gov.kz/faces/wcnav_externalId/homeNumbersPopulation?_afLoop=8056019267149471#%40%3F_afLoop%3D8056019267149471%26_adf.ctrl-state%3D7goxtlzm_68. (Erişim Tarihi: 02.05.2019).
- Kendir, H. (2018). A rising destination in Turkey: Van. Rusev, M., Straus, E., Avcıkurt, C., Soykan, A. & Parlak, B. (Ed.), *Social Sciences Researches in the Globalizing World* in (pp. 499-509), St. Kliment Ohridski University Press, Sofia.
- KTB (T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı). (2019). Turizm işletme belgeli tesis istatistikleri. <http://yigm.kulturturizm.gov.tr/TR-9579/turizm-tesisleri.html>. (Erişim Tarihi: 22.06.2019).

- Küçük, M.A. ve Silik, C.E. (2018). Hıdırellez Kültünden Dinî Ritüelli Bir Spora: “Kırkpınar Yağlı Güreşleri”. *International Journal of Cultural and Social Studies*, 4(1): 83-96.
- Mandaloğlu, M. (2012). İslamiyetten önce Türklerde toplantı ve törenler. *Türkiye Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 16(2): 211-232.
- Milliyet. (2019). ‘Nevruz’ coşkusu başka bahara kaldı. <http://www.milliyet.com.tr/ekonomi/nevruz-coskusu-baska-bahara-kaldi-2847357>. (Erişim Tarihi: 01.07.2019).
- O’Sullivan, D. ve Jackson, M. J. (2002). Festival Tourism: A Contributor to Sustainable Local Economic Development. *Journal of Sustainable Tourism*, 10(4): 325-342.
- Özmen, Ş.Y. (2017). Türk basınında Nevruzun bağlamsal izleri. *Gümüşhane Üniversitesi İletişim Fakültesi Elektronik Dergisi*, 5(2): 873-900.
- Rio Carnival. (2019). Rio de Janeiro carnival guide. <https://www.rio-carnival.net/EN/EN>. (Erişim Tarihi: 25.03.2019).
- Salihov, A. (2019). Başkurlarda eski Türk takvimi ve Nevruz bayramının kutlanması. *Bilgi Türk Dünyası Sosyal Bilimler Dergisi*, 88: 189-203.
- Smith, C. ve Jenner, P. (1998). The impact of festivals and special events on tourism. *Travel and Tourism Analyst*, 4: 73-91.
- Statista. (2019). Number of tourist arrivals during carnival season in Rio de Janeiro, Brazil from 2017 to 2019 (in millions). <https://www.statista.com/statistics/977203/number-tourists-carnival-brazil-rio-de-janeiro/>. (Erişim Tarihi: 25.03.2019).
- Şengül, A. (2006). Türk kültüründe Nevruz – Mete Han’dan Atatürk’e-. *Afyon Kocatepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 8(3): 161-170.
- Tayfun, A. ve Arslan, E. (2013). Festival turizmi kapsamında yerli turistlerin Ankara Alışveriş Festivali’nden memnuniyetleri üzerine bir araştırma. *İşletme Araştırmaları Dergisi*, 5(2): 191-206.
- TDK (Türk Dil Kurumu). (2019). Güncel Türkçe sözlük-festival. http://www.tdk.gov.tr/index.php?option=com_gts&arama=gts&guid=TDK.GTS.5ca654cc0e85a9.04559843. (Erişim Tarihi: 25.03.2019).
- The Astana Times. (2015). Shymkent to get new airport terminal. <https://astanatimes.com/2015/05/shymkent-to-get-new-airport-terminal/>. (Erişim Tarihi: 25.05.2019).
- The Rio Times. (2017). Brazil reports surge in 2017 carnival tourism attendance. <https://riotimesonline.com/brazil-news/rio-business/brazil-registers-surge-in-2017-carnival-attendance/>. (Erişim Tarihi: 25.03.2019).
- Tutar, H. (2002). Tarihte ve Mitolojide Nevruz. *Türkler*, 3: 611-621.

- UNESCO Türkiye Milli Komisyonu. (2019). Somut olmayan kültürel miras listelerinde Türkiye. <http://www.unesco.org.tr/Pages/126/123/UNESCO-%C4%B0nsanl%C4%B1%C4%9F%C4%B1n-Somut-Olmayan-K%C3%BClt%C3%BCrel-Miras%C4%B1-Temsili-Listesi>. (Erişim Tarihi: 23.03.2019).
- UNESCO. (2019). Browse the Lists of Intangible Cultural Heritage and the register of good safeguarding practices”. <https://ich.unesco.org/en/lists>. (Erişim Tarihi: 23.03.2019).
- Van TSO (Ticaret ve Sanayi Odası). (2017). 2017 Van Shopping Fest. <http://www.vantso.org.tr/foto-galeri/4525/2017-van-shopping-fest>. (Erişim Tarihi: 01.07.2019).
- Van Valiliği. (2019). Shopping fest renkli görüntülerle başladı. <http://www.van.gov.tr/shopping-fest-renkli-goruntulerle-basladi>. (Erişim Tarihi: 01.04.2019).

Evaluation of Navruz (Yengi-Kün) Celebrations in Turkish World in Terms of Festival Tourism: Shymkent-Van Comparison

Hakan KENDİR

Tokat Gaziosmanpaşa University, Zile Dinçerler Tourism and Hotel Management College, Department of Tourism and Hotel Management, Tokat/Turkey

Emin ARSLAN

Tokat Gaziosmanpaşa University, Zile Dinçerler Tourism and Hotel Management College, Department of Gastronomy and Culinary Arts, Tokat/Turkey

Fatih TÜRKMEN

International Hoca Ahmet Yesevi Turkish-Kazakh University, Faculty of Social Sciences, Management and Tourism, Kazakhstan

Extensive Summary

The Navruz Feast, celebrated as Yengi-Kün describes the coming of spring and the rebirth of nature in Turkish communities, is a very important festival which has been passed down from generation to generation since the early ages to the present day due to its role as a common denominator for bringing people together in a common cause. The spiritual value of Navruz Feast is quite high for the Turkish world. So much so that all Turkic States celebrate Navruz Feast every year in the second half of March, with enthusiastic ceremonies, festivals and intense participation.

As a result of the competition between tourist destinations, the organization and development of activities such as festivals has become a major sector in recent years. Particularly, festivals in destinations that lack the sea-sand-sun

trio, described as mass tourism, stand out as an important factor in attracting tourists to a region. Important days and feasts such as Navruz and Hıdırellez, local agricultural products, gastronomic delights and highland festivals are opportunities for festivals at a national and international level.

Events such as festivals provide many benefits in terms of tourism in the regions where they are held. These benefits include diversification of tourism, extending the tourism season, ensuring a balanced distribution of tourism demand in different regions of a country as well as increasing the attractiveness and recognition of destinations. On the other hand, another benefit of festival tourism is the contribution to urban economy and planning. Increasing business capacities of the sectors operating in a city, developing new or existing infrastructure, intensifying media interest in the city and branding of the city through cultural themes are examples of this (Tayfun et al. 2013).

Special events such as festivals emerge as an alternative model and a differentiating factor in the branding of destinations. Furthermore, special events such as festivals and artistic / cultural / sporting activities have become one of the most important tools used to create a positive image in terms of contemporary tourism (Smith et al. 1998: 76). Among the most well-known festivals worldwide are the Rio Carnival, Cannes Film Festival, Spain Bullfighting Festival, Valencia Tomato Festival, Chinese Dragon Boat Festival, Nevada Burning Man Festival, China-Harbin Ice and Snow Festival (Green Global Travel 2019).

The Rio Carnival, which dates back to the 16th century and has become traditional, is held every year in February or March. Every year, a large number of people come to the Brazilian city of Rio de Janeiro to watch this festival live. 1.1 million foreign tourists participating in the carnival in 2017 contributed 3 billion dollars in foreign exchange inflow to the city's economy (The Rio Times 2017). In 2019, the number of foreign tourists participating in the carnival reached 1.5 million (Statista 2019). The city of Rio de Janeiro is so integrated with the carnival that the Rio Carnival comes to the mind of many people all over the world Rio when Rio is mentioned (Rio Carnival 2019). Therefore, this carnival which qualifies as a festival has a significant contribution to both the city's economy as well as the promotion of the city. However, the Navruz Feast has much more deeper roots in history than the Rio Festival. Therefore, the purpose of this study which is in the form of a compilation, has been to compare the cities of Shymkent in Kazakhstan where the Navruz (Yengi-Kün) Feast has not been appraised as a festival within the scope of tourism although it is celebrated in its original form and maintains its tradition and the city of Van in Turkey where Navruz is celebrated as an opportunity for a festival.

Navruz Feast Celebrated by Turks

The Navruz Feast, which is celebrated on 21 March, when night and day are equal, symbolizes the awakening of nature with spring after a long winter season. During the festival celebrations, various traditional events, games and rituals are organized annually from the Adriatic to the Great Wall of China in all Turkic communities (Gündüz 2000: 2). On this blessed day, cooking local dishes, wearing traditional clothes, lighting the Navruz bonfire, forging iron as the symbol of 'Departure from Ergenekon', organizing various competitions and dancing folk dances put the Navruz Feast into a festive atmosphere.

There are different inferences regarding the celebrations and festivities of the Turks in the early ages for the beginning of spring in Chinese sources. According to these sources, it is emphasized that the Huns went to the

countryside with food they had prepared beforehand on the dates of the beginning of spring in the pre-Christian era and integrated with nature and enjoyed festive spring activities in the open air (Genç 1995; Gündüz 2000). Navruz celebrations are also associated with the departure from Ergenekon by the Gokturks. Turkish state dignitaries performed the ritual of forging iron on the anvil to symbolize the coming of spring and resurrection. This ritual is still practiced by state dignitaries during Navruz celebrations (Güngör 1995; Salihov 2019).

Reclaiming the Navruz Feast as a Festival in Shymkent and Van

Shymkent, which has a central location in the geographical area comprised of countries such as Uzbekistan, Kazakhstan, Kyrgyzstan and Turkmenistan, where the tradition of Navruz Feast, which UNESCO has included in the Intangible Cultural Heritage List, is celebrated and maintained in its original form, is very close to the most important cities of the Turkic World. For example, the capital of Uzbekistan, which is an important center with a population of approximately 2.5 million, is 120 km. away accessible by highway and railways. In recent years, after the diplomatic rapprochement between Uzbekistan and Kazakhstan, regular bus and train services are available. Uzbekistan, which has the highest population with a population of 32.5 million among the Central Asian Turkic States, is an important tourism market for Shymkent. Shymkent is not only close to Tashkent but also many centers such as Bishkek, Samarkand, Fergana Basin, which have a dense population in the region. In light of this information, it can be said that Shymkent has a very high potential to attract tourists from other countries in the region, especially Uzbekistan.

"Van province" located along the border of Turkey and Iran, is one of the most important tourist destinations that celebrates the Navruz Day tradition. Iranian tourists have been attracted to Van with a three-week shopping fest which coincides with the Navruz Feast holiday in Iran during March-April. The total number of foreign visitors who came to Van in 2014 was 154,174 before the "Van Shopping Festival" and reached 421,977 in 2017 on the third year of the festival (Kendir 2018).

The number of accommodation facilities in Shymkent is less than the number in Van. On the other hand, Van has a remarkable advantage in terms of the number of tourists visiting the city compared to Shymkent. It can be attested that the 'Van Shopping Festival' which has been held regularly for five years during the Navruz Feast in Van, has a major role in the emergence of such a difference both in terms of facilities and the number of tourists. On the other hand, although there are similarities between the two cities in terms of transportation and proximity to the market, Shymkent cannot compete in offering touristic products to the market since it does not organize a festival like Van during the Navruz Feast.

The Van Shopping Festival, organized during the Nevruz Feast, has transformed the image of the city of Van, which has been associated with incidents such as terror for years, into a positive one making the city attractive for both domestic and foreign tourists. If a similar festival is held in Shymkent, both the image of the city and the image of Kazakhstan will be strengthened. In recent terms, the strengthening of relations between the Central Asian Turkic Republics and the introduction of new means of transportation is an important opportunity in this respect. If Shymkent seizes this opportunity effectively, it will be able to achieve considerable gains in terms of tourism with the superiority of its proximity to the market.

In conclusion, the aim of this study was to compare the city of Van, which effectively promotes the Navruz Feast (Yengi-Kün) in terms of festival tourism, and the city of Shymkent, which has similar aspects to Van, but has shortcomings in this sense. National and regional decision-makers (central government, governor's office, municipality, district governor's, universities and NGOs) and especially tourism enterprises and all stakeholders can benefit from the study.